



Budapest 1956

Il ricordo e le immagini di Mario De Biasi

Budapest 1956

Mario De Biasi képei és emlékei

I cinque giorni che ho trascorso a Budapest, durante la Rivoluzione del 1956, hanno rappresentato per me una esperienza molto drammatica ma anche straordinaria sotto il profilo umano: mi hanno insegnato molto. Mi sono trovato nel mezzo delle sparatorie per le strade della città e ho potuto scattare molte fotografie che in parte sono state pubblicate dalla rivista *Epoca* e che hanno fatto il giro del mondo.

Quando mi chiamarono per venire a Budapest ricordo che stavo facendo un servizio sulle più belle ville moderne della Lombardia e mi trovavo vicino al Lago di Como. Improvvisamente mi cercarono da *Epoca*, la rivista settimanale per la quale allora lavoravo, e mi dissero di recarmi subito a Vienna dove mi attendeva il nostro inviato Massimo Mauri che aveva cercato di raggiungere l'Ungheria ma non era riuscito ad avere i permessi necessari.

Così partimmo alla volta di Vienna, io ed un autista, con una vecchia Fiat 1100. Quando stavamo per arrivare nella capitale austriaca, si guastò la dinamo della macchina e dovemmo proseguire a luci spente per 30-40 chilometri. A Vienna, la mattina dopo, insieme a Mauri trovammo una officina per far riparare la macchina, ma ci fecero molte difficoltà e volevano che la lasciassimo per una settimana. Dopo avere spiegato le ragioni della nostra fretta, in mezz'ora riuscirono a sostituire la dinamo e così potemmo, pur senza i necessari permessi, dirigerci verso Budapest. Alla frontiera austro-ungherese trovammo molte macchine con giornalisti e fotoreporter in attesa. Tra questi c'era anche Jean Pierre Pedrazzini, che lavorava per *Paris Match*. Lui a Vienna aveva noleggiato una fiammante Alfa Romeo 1900 e ci prese un bel poco in giro, vedendoci con quella vecchia 1100 Fiat. I giovani rivoluzionari che bloccavano la frontiera erano armati fino ai denti ed erano intenzionati a non lasciar passare nessuno. Io allora parlai al loro capo, un giovane molto magro, e gli spiegai, in tedesco, che noi eravamo dalla loro parte e che volevamo solo mostrare al mondo che cosa stava accadendo a Budapest. Lui parlò al telefono, un vecchio telefono a manovella, con qualcuno ed ecco che dopo un poco le sbarre si alzarono e potem-



Az 1956-os forradalom idején Budapesten töltött öt nap számomra drámai, de ugyanakkor emberileg egészen különleges élményt jelent, melyből igen sokat tanultam. A város utcáin zajló lövöldözések kellős közepében találtam magam, rengeteg felvételt készítettem. Ezek egy része megjelent az *Epoca* című folyóiratban és bejárta a világot.

Amikor a felkérést kaptam arra, hogy Budapestre menjek, éppen Lombardia legszebb modern villáiról készítettem összeállítást és a comói tó közelében voltam. Váratlanul felhívtak az *Epocától*, attól a hetilaptól, ahol akkoriban dolgoztam, és azt mondták menjek azonnal Bécsbe, ahol a tudósítónk Massimo Mauri fog várni. Ő megpróbált már bejutni Magyarországra, de nem kapta meg a szükséges engedélyeket. Így aztán egy öreg Fiat 1100-assal elindultunk Bécs felé, én és egy sofőr. Amikor már az osztrák főváros felé közeledtünk, bedöglött a kocsink dinamója, és világítás nélkül voltunk kénytelenek megtenni az utolsó 30-40 kilométert. Bécsben, másnap reggel Mauróval együtt elmentünk egy szerelőműhelybe, hogy megcsináltassuk a kocsit. Miután annyira körülményesek voltak, azt akarták, hogy hagyjuk ott egy hétiig, kénytelenek voltunk elmagyarázni a sietségünk okát. Akkor rögtön, egy fél órán belül ki tudták cserélni a dinamót, és elindultunk, engedélyek nélkül a magyar határ felé. Az osztrák-magyar határon rengeteg kocsi, újságíró, fotóriporter várakozott. Köztük volt Jean Pierre Pedrazzini is, aki a *Paris Match*-nak dolgozott. Bécsben kölcsönzött egy Alfa Romeo 1900-ast, és hosszasan zrikált minket a lepusztult fiat 1100-asunk miatt. A határt őrző fiatal forradalmárok állig felfegyverkezve láthatólag nem akartak beengedni az országba senkit. Én beszéltem a vezetőjükkel, egy nagyon sovány fiatalemberrel, és megpróbáltam németül elmagyarázni neki, hogy mi az ő oldalukon állunk és meg akarjuk mutatni a világnak, hogy mi történik Budapesten. Valakit hívott egy régi, ódivatú kurbis telefonon és, láss csodát, rögtön felemelkedtek a sorompók, és végre átléphetünk a határt. Hosszú utat tettünk meg, majd úgy harminc kilométerre Budapeستől kénytelenek voltunk egy szörnyű, rázó, kátyúkkal teli mellékútra letérni, mert egy tank keresztbe állt az úton. Csak élelmiszert és gyógyszer szállító teherautókat engedtek át. Kedd volt, október 30., és nyolc nap telt el a forradalom kitörése óta. A lát-

tunk kénytelenek megtenni az utolsó 30-40 kilométert. Bécsben, másnap reggel Mauróval együtt elmentünk egy szerelőműhelybe, hogy megcsináltassuk a kocsit. Miután annyira körülményesek voltak, azt akarták, hogy hagyjuk ott egy hétiig, kénytelenek voltunk elmagyarázni a sietségünk okát. Akkor rögtön, egy fél órán belül ki tudták cserélni a dinamót, és elindultunk, engedélyek nélkül a magyar határ felé. Az osztrák-magyar határon rengeteg kocsi, újságíró, fotóriporter várakozott. Köztük volt Jean Pierre Pedrazzini is, aki a *Paris Match*-nak dolgozott. Bécsben kölcsönzött egy Alfa Romeo 1900-ast, és hosszasan zrikált minket a lepusztult fiat 1100-asunk miatt. A határt őrző fiatal forradalmárok állig felfegyverkezve láthatólag nem akartak beengedni az országba senkit. Én beszéltem a vezetőjükkel, egy nagyon sovány fiatalemberrel, és megpróbáltam németül elmagyarázni neki, hogy mi az ő oldalukon állunk és meg akarjuk mutatni a világnak, hogy mi történik Budapesten. Valakit hívott egy régi, ódivatú kurbis telefonon és, láss csodát, rögtön felemelkedtek a sorompók, és végre átléphetünk a határt. Hosszú utat tettünk meg, majd úgy harminc kilométerre Budapeستől kénytelenek voltunk egy szörnyű, rázó, kátyúkkal teli mellékútra letérni, mert egy tank keresztbe állt az úton. Csak élelmiszert és gyógyszer szállító teherautókat engedtek át. Kedd volt, október 30., és nyolc nap telt el a forradalom kitörése óta. A lát-



mo finalmente attraversare la frontiera. Lungo il tragitto, ad una trentina di chilometri da Budapest, fummo costretti a deviare per una strada tortuosa e piena di buchi perché un carro armato era stato messo di traverso e lasciava passare solo i camion che trasportavano viveri e medicinali. Era martedì, trenta ottobre, ed erano trascorsi otto giorni dall'inizio della Rivoluzione. Lo spettacolo che trovammo Budapest fu impressionante. Prendemmo alloggio all'Hotel Duna, dove oggi sorge l'Intercontinental, e subito dopo ci dirigemmo verso il centro della città percorrendo la Via Rákóczy. C'era una confusione terribile e uno spettacolo indescrivibile: carri armati, cadaveri ad ogni angolo di strada, case sventrate, molti giovani armati, ma anche folle disarmate, per le strade, e posti di blocco ovunque. Percorso un tratto di strada il nostro autista disse che aveva paura e che non se la sentiva di proseguire.

Ci lasciò la macchina e se ne tornò in albergo. Così presi a guidare io, pur senza la patente. Scattai molte foto per la strada, ma quando ci dissero che la battaglia infuriava a Piazza della Repubblica, davanti alla sede della polizia segreta per la sicurezza dello stato, che i rivoluzionari tentavano di conquistare, cercammo di farci accompagnare lì. Il resto di quella giornata e dei giorni che seguirono l'ho raccontato con le tante immagini che ho scattato. Sono stato anche ferito leggermente. Vicino a me, a Piazza della Repubblica, quel trenta ottobre c'era anche Pedrazzini, che invece fu ferito gravemente e ricoverato d'urgenza. Andai a trovarlo la sera in ospedale e lo vidi molto preoccupato e in preda a forti dolori. Ci abbracciammo. Dalla Francia quella notte stessa fecero arrivare un



vány, ami Budapesten fogadott minket rettenetes volt. A Duna Szállóban kaptunk szobát, ott, ahol most az Intercontinental van, lepakoltunk és rögtön elindultunk a városközpont felé a Rákóczi úton. Szörnyen zavaros volt a helyzet, leírhatatlan állapotok uralkodtak: az utcákon harckocsik, halottak mindenfelé, lebombázott házak, sok fegyveres fiatal, de fegyvertelen emberek is, ellenőrző pontok szinte minden méteren. Miután megtettünk egy szakaszt az úton, a sofőrünk azt mondta, fél, és nem mer tovább menni. Otthagytunk a kocsit, és visszamentem a szállodába. Így aztán én vezettem, bár jogosítványom nem volt. Nagyon sok felvételt készítettem az utcán. Amikor halottuk, hogy a Köztársaság téren elmergesedtek a harcok, mert a forradalmárok az állambiztonsági rendőrség székházát próbálják elfoglalni, megpróbáltuk oda elvezettetni magunkat. A nap hátralévő részét, meg a következő napok történetét elmeséltem már a képeimmel. Én is könnyebben megsebesül-

tem. A Köztársaság téren, azon a nevezetes október 30-án ott volt a közelemben Pedrazzini, aki viszont súlyosan megsérült és mentő vitte azonnal a kórházba. Megöltük egymást. Franciaországból még azon az éjszakán küldtek érte egy repülőgépet, el tudták vinni Párizsba, de két órával a kórházba érkezése után meghalt. A kinagyított és Budapesten kiállított képek a közel jövőben egy, még nyomdában lévő könyvben fognak megjelenni. Összesen 152 képről van szó, bár ennél sokkal többet készítettem. A megmaradt képek között számomra a legmegdöbbentőbbek, melyeket egyszerűen nem tudok kitörölni az emlékezetemből azok, ahol egy fiatal rendőrt lincselnek meg, teste már szinte élet nélküli, amikor elkezdi rugdalni vérző fejét. A kép, amire viszont inkább érzelmes emlékszem vissza egy fiatal anya, aki egy kosárban viszi gyerme-



aereo e riuscirono a parlarlo a Parigi, ma morì due ore dopo essere giunto in ospedale. Le foto ingradite che usciranno in un libro in corso di stampa e che verranno esposte a Budapest sono 152, però ne scattai molte di più. Tra tutte le immagini quelle che mi sono rimaste più impresse e che non sono riuscito più a dimenticare documentano il linciaggio di un giovane poliziotto, quando lo presero a calci, ormai privo di vita, e presero a calci la sua testa insanguinata. L'immagine che invece ricordo con più tenerezza è quella di una giovane madre che portava un bambino dentro a un cesto e, per mettersi in salvo, doveva attraversare un fiumiciattolo su un palo attaccata ad un filo di ferro. È un'immagine molto poetica perché nelle varie sequenze si vede un poliziotto che lega con un cinturone il cesto con il bambino per evitare che possa cadere in acqua. Si tratta di un grande gesto umano in mezzo a tanta tragedia. Dopo poche ore da quella scena arriveranno i carri armati tussi ed inizierà la sanguinoso repressione.

Nel corso della mia lunga vita di reporter, in più di cinquant'anni di attività in giro per il mondo, ho documentato di tutto, terremoti, guerre, rivoluzioni, ma dall'esperienza di Budapest ho imparato molto. Innanzitutto ho imparato che bisogna avere più rispetto per l'uomo. E questa mancanza di rispetto per l'uomo purtroppo continua anche oggi, in molte parti del mondo. Ho imparato anche che ci dovrebbe essere un mondo con meno odio di quello che c'è e con più giustizia.

Mario De Biasi (testimonianza raccolta da D. Marianacci)



két, úgy próbálja menteni. Át kellett kelnie egy kis folyócskán, keresztül egy keskeny pallón, melyet mindössze egy vékony drótkötél rögzített egy vasoszlophoz. Nagyon költői ez a kép, mert a folyamat egymást követő fázisain látni lehet egy rendőrt is, aki segít a bőrövével rögzíteni a kosarat, hogy nehezen belessen a vízbe. Egy nagyon emberi megnyilvánulást láttam ebben a gesztusban az óriási tragédia közepette. Néhány órával később megérkeztek az orosz tankok és elkezdődött a véres leszámolás.

Az én hosszú riporter életem során, több mint ötven éven át jártam a világot. Mindent, amit láttam megörökítettem: földrengést, háborúkat, forradalmakat, de a legtöbbet a budapesti tapasztalataimból tanultam. Elsősorban megtanultam, hogy tisztelni kell az embert. Az emberi élet tisztelnek ez a hiánya sajnos ma is folytatódik a világ sok részén. Azt is megtanultam, hogy olyan világ volna jó, ahol kevesebb lenne a gyűlölet és több az igazságosság annál, mint ami van.

**Mario De Biasi
(az emlékezést lejegyezte
D. Marianacci)**

Mario De Biasi recalls with 152 photos the five days he passed in Budapest during the Revolution of 1956. As a correspondent for the magazine Epoca, De Biasi reached Budapest on October 30 and within a few hours witnessed the arrival of Russian tanks and the start of the bloody repression. Numerous and particularly intense are the photos of "Republic Square," the headquarters of the secret police, which the revolutionaries strove to occupy.